

BOJOWAĆ (86) *vb impf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf bojować (16). ◇ *praes 3 sg* bojuje (9). ◇ *1 pl* bojujemy (1). ◇ *3 pl* bojują (3). ◇ *praet 1 sg m* bojowałem (4). ◇ *2 sg m* bojowałeś (1). ◇ *3 sg m* bojował (9). ◇ *2 pl m pers* bojowaliście (1). ◇ *3 pl m pers* bojowali (5). ◇ *fut 1 sg m* będę bojował (3), będę bojować (1); będę bojował *RejPos*; będę bojował: będę bojować *HistRzym* (2 : 1). ◇ *3 sg m* będzie bojował (2). ◇ *1 pl m pers* będziemy bojować (1). ◇ *imp 2 sg* bojuj (6). ◇ *2 pl* bojujcie (2). ◇ *con 1 sg m* bych bojował (1). ◇ *2 sg m* byś bojował (3). ◇ *3 sg m* by bojował (4). ◇ *1 pl m pers* byśmy bojowali (2) *HistAl*, *WujNT*, bychmy bojowali (1) *OpecŻyw*. ◇ *2 pl m pers* byście bojowali (2). ◇ *3 pl m pers* by bojowali (3). *subst* by bojowały (1). ◇ *part praes act* bojując (5).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

Toczyć boj, bitwę, wojnę, walczyć, wojować; bellare, belligerare; bellum administrare, comparare, facere, gerere, movere, obire, suscipere; bello certare; arma capere, fumere; armis contendere; certare cum aliquo, decertare contra aliquem vi et armis Cn (86) : BielŻyw 92; Tamże też książę Henrik thak boiował iż go Thatharzy y z czoła y z thyłu obthoczyli MiechGlab 12, 46; Ia Alexander Filipa Macedońskiego po śmierci Dariufowey aż ná to mieysce boiuiąc mieczem walczył. HistAl K6, B5v, C8v, D8v, E4, Fv (11); LubPs hh; náliczono po imieniu káždego od dwudzieftu lat y wyffey/wffýftkich kthorzy mogli boiowác [ad bella procedere]/ trzydzieści y dwa thyfiacá/ y dwieście. Leop Num 1/34, Num 1/36; BibRadz II 95v marg; HistRzym 35 [2 r.], 78, 81, 131; RejPos 175; Iesliby z swiátá tego było krolefkwo [!] moie/ fluzebnicy by moi biliby fię (marg) Al. boiowáliby. (-)/ ábym nie był wydán Iudom BudNT Ioann 18/36.

bojować przeciw(ko) komu, czemu (9): BierEz S2; Leop 4.Reg 3/23, Dan 11/11; A iac poiądę do ziemie swiętey á będę boiował przeciw nieprzyacielom Kryftowym HistRzym 77v, 77v, 79v, 105v [2 r.]. Cf Szeregi.

bojować z kim (10): ciągniemy/ ftobą nie iáko z Bogiem ále iáko s człowiekie^m pogáńskim/ pychy y prozney chwały pełnego/ boiowác. HistAl G8, B2v, B4, C4v, C8v, E8v, G7; HistRzym 103v, 105v, 117.

W charakterystycznych połączeniach: bojować mężnie (9), okrutnie, sławnie, szczęśliwie.

Zwrot: »mieczem bojować« (2): Y popifano ich z pokoleniá Beniámin ktorzy mogli mieczem boiowác [eduentium gladium]/ dwádzieściá y pięć tyfięcy Leop Iudic 20/15; MycPrz II Av.

Szeregi: »nie staczać bitwy ani bojować«: á nieftaczaycie bitwy áni boiuycie przeciwko Pogánom Leop 1.Mach 5/19.

»walczyć albo bojować«: Gdyby krolestwo moie było s swiata tego/ fluzebnicy moi bilic bysię omię (marg) wálczylicby [!] albo boiowali (-) MurzNT Ioann 18/36.

W przen (37) : Otniecie poſpolicie ludzie wffýtycy/ botz niefluffá fpatz fludze/ gdy pán dlá flugi niefpiątz w polu boiuię. OpecŻyw 103, 188; Iáko swięci á wierni sfáfárze flowá Bożego máią mężnie boiowác w flowie Bożym. LubPs ff4v marg; SeklPieś 31v; Leop 1.Tim 1/18; y ci ktorzy tu iefzeze w fthałóciach twoich boiuiemy á pielgrzymuiemy ná tey nędzney zyemi RejAp 118v, 193;

HistRzym 40v; *RejPos* 238v; *WujJud* 110; *KarnNap* Fv; By w niey z śmiercią dwoynałobną/ Cielefną y duchowną/ boiował, y Diablą zwyciężył *ArtKanc* A12v, F19; *WujNT Col* 1/28.

bojować (na)przeciw(ko) komu, czemu (8): ktorzy tu boiowali naprzeciwko pokułam. *WróbŻółt* R3v; *KromRozm III* D2v; Triumff á zwycięstho wiernych Pánfkich ktorzy mężnie á łtátecznye boiuią przeciw łwiátu/ ciálu/ czártu/ y grzechowi łtoiąc mocznye przy Pánu łwoim. *LubPs* aa3v *marg*; *HistRzym* 116v, 117; *WujJud* 90v; *KarnNap* E4v; *ArtKanc* L19.

bojować o co (4): *OpecŻyw* 103; *BudNT Iudae* 3; Iáko y w káżdym nas nápomina/ ábyfmy mężnie boiowáli o zwycięstho/ w tym duchownym boiu przeciw grzechom *WujNT* 837, *Iudae* 3.

bojować z kim, z czym (5): *KromRozm III* B3; *RejPos* 332; WSzyfcy ludzie obaczaycie/ iák dułzá z ciálem boiuię/ tu w tym to czefnym żywoicie *ArtKanc* S3, A12v. *Cf bojować z kim za kogo*.

bojować za kim (2): przez kthore bywa wiedzion ná drogę zbáwienia/ przeto że boiuię zá pánią/ to ięst zá dułzá. *HistRzym* 40v; *RejPos* 332.

bojować z kim za kogo (1): á przetoż łie vbrał w zbroię człowieczéńłtwá/ á boiował zá cię z dyablém y odzierzał zwycięstho *HistRzym* 106v.

W charakterystycznych połączeniach: bojować mężnie (4), *mocno* (5), *moźnie*.

Zwrot: bibl. «bojować boj» (5): Boiowałem dobry boy [*certare certamen*] *Leop* 2.*Tim* 4/7 [*idem*] *WujJud* 107v, 114; *WujNT* 1.*Tim* 1/18, 6/12.

a. *Pojedynkować się; walczyć jako zawodnik, brać udział w zapasach* (2) : *HistAl* 118; Azaż niewiećie/ iż ci ktorzy w zawod biegáią/ ácz Więc wzyfscy bieżą/ ále przecię iéden zakład bierze? [...] Káždy też ktory ná plácu boiuię [*contendit*] od wzytkiego łię powściąga. *WujNT* 1.*Cor* 9/25.

Synonimy: bić się, walczyć.

Formacje pochodne: wybojować, zbojować.

Cf **BOJOWANIE, BOJUJĄCY**